

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 207/09-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť N. P., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 364/2008 a jeho rozsudkom z 9. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť N. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júna 2009 doručená sťažnosť N. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového

protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 364/2008 a jeho rozsudkom z 9. marca 2009.

Sťažovateľka uviedla, že v úvode sťažnosti Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 26 C/78/2004 z 23. júna 2008 zamietol jej žalobu „o určenie, že odporca pri skončení pracovného pomeru výpoveďou zo dňa 3. 11. 2003 neuplatnil zásadu rovnakého zaobchádzania“. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 364/2008 z 9. marca 2009 rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

V súvislosti s podmienkami konania poukázala sťažovateľka okrem iného na to, že v odvolaní požiadala krajský súd, aby prerušil konanie a predložil vec Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (ďalej aj „Súdny dvor ES“), aby odpovedal na predbežnú otázku, či „zaväzuje zásada rovnakého zaobchádzania, ktorá je ustanovená v článku 13 Zmluvy o založení ES a v článku 3 ods. 1 bod c) Smernice 2000/78/ES, ktorá zakazuje akékoľvek nerovnaké zaobchádzanie na základe veku pri prepúšťaní národného sudcu, aby neuplatnil vnútroštátnu judikatúru, podľa ktorej súd pri prepúšťaní nepreskúmava výber konkrétneho nadbytočného zamestnanca“.

V odvolaní sťažovateľka na podporu svojich tvrdení uviedla množstvo rozhodnutí Súdného dvoru ES, v ktorých viackrát konštatoval, že právnické osoby pri prepúšťaní svojich zamestnancov postupovali diskriminačne, čo uvádza aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu.

Sťažovateľka preto vyslovila názor, že krajský súd sa pri posúdení rozhodujúcej právnej otázky či predložiť, alebo nepredložiť túto prejudiciálnu otázku na rozhodnutie Súdného dvoru ES dopustil interpretačnej svojvôle a pochybil najmä v tom, že jej nedal odpoveď na základné argumenty uvedené „v odvolaní a jeho závery sú arbitrálne“.

Súčasťou tvrdenia sťažovateľky je i názor, že z dôvodu rozdielnej praxe všeobecných súdov v Slovenskej republike, podľa ktorej „nepreskúmavajú výber konkrétneho

zamestnanca, ktorý bol prepustený“, s rozdielnou judikatúrou Európskeho súdneho dvora „*pri priznávaní procesných záruk k rovnosti zaobchádzania pri prepúšťaní v rámci spoločenstva...“* krajský súd „*mal priamo aplikovať procesné záruky ustanovené v článku 3 ods. 1 bod c) Smernice 2000/78/ES ktorou sa ustanovuje všeobecný rámec rovnakého zaobchádzania v zamestnaní a zárobkovej činnosti a preskúmať výber konkrétneho nadbytočného zamestnanca...“*.

Ďalej sťažovateľka zdôraznila, že krajský súd jej dal odpoveď na jej argumenty, že v jej prípade došlo zo strany zamestnávateľa jednoznačne aspoň k nepriamej diskriminácii, pretože, ako to vyplývalo z výpovedí svedkov, „*na naše oddelenie prišli mladí pracovníci až neskôr, z uvedeného dôvodu mali títo menej skúsenosti, pričom starší zaškolovali mladších pracovníkov a napriek tomu boli prepustené staršie pracovníčky. Táto skutočnosť bola potvrdená aj zoznamom prijatých pracovníkov k odporcovi pred organizačnou zmenou, ktorý sa nachádza v spise. Zo zoznamu vyplýva, že k 1. 7. 2003 odporca prijal niekoľko desiatok pracovníkov...“*.

Krajský súd sa predmetným dôkazom vôbec nezaoberal a tento ani nevyhodnotil.

Takisto sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti tvrdí, že krajský súd porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Toto základné právo „*nebyť odňatý zákonnému sudcovi“* je právom, ktoré ústava „*priznáva na území SR bez ohľadu na to, či ide o sudcu vykonávajúci súdnu moc na Slovensku, alebo či ide o sudcu medzinárodného súdneho orgánu, ku ktorému sa občanom Slovenskej republiky zaručuje prístup na základe medzinárodnej zmluvy, ktorá má povahu prameňa práva podľa čl. 7 ods. 2, 4 a 5 alebo podľa čl. 154c ústavy“*.

Sťažovateľka tiež ďalej uviedla, že „*vo veci som vyčerpala všetky dostupné opravné prostriedky ktoré dovoľuje využiť právny poriadok Slovenskej republiky, preto niet iného súdu, ktorý by chránil moje základné práva...“*

Dovolanie v tomto prípade nemožno považovať za opravný prostriedok dostatočne istý nielen teoreticky ale aj prakticky, nakoľko nespĺňa požiadavku dostupnosti a efektivity a to aj vzhľadom na judikatúru Najvyššieho súdu SR...

V obdobnom prípade najvyšší súd vylúčil dovolanie ako prostriedok nápravy...

Krajský súd nevydal uznesenie o zmietnutí návrhu na predloženie predbežnej otázky ESD a nepripustil opravný prostriedok ani proti konečnému rozhodnutiu...

Účastníkovi konania nepatrí žiaden účinný prostriedok nápravy na vnútroštátnej úrovni, uplatniteľný v zmysle konštantnej judikatúry pred všeobecným súdom, preto je v tomto prípade založená právomoc ústavného súdu SR...“.

Sťažovateľka na základe toho navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„... ústavný súd začína konanie o porušení práva na spravodlivé súdne konanie a o porušení iných práv konanie prerušuje...

a v zmysle čl. 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva predkladá vec Európskemu súdnemu dvoru v Luxemburgu so žiadosťou o rozhodnutie o predbežnej otázke vo veci výkladu Zmluvy s cieľom riešiť problém zlučiteľnosti národného opatrenia a pravidiel práva Spoločenstva s tým, aby Európsky súdny dvor odpovedal na nasledujúcu predbežnú otázku:

104) Zaväzuje zásada rovnakého zaobchádzania, ktorá je ustanovená v článku 13 Zmluvy o založení ES a v článku 3 ods. 1 bod c) Smernice 2000/78/ES, ktorá zakazuje akékoľvek nerovnaké zaobchádzanie na základe veku pri prepúšťaní národného sudcu, aby neuplatnil vnútroštátnu judikatúru, podľa ktorej súd pri prepúšťaní nepreskúmvava výber konkrétneho nadbytočného zamestnanca.

105) V prípade ak súd tento návrh zamietne navrhujem aby ústavný súd vydal tento
Nález

106) Krajský súd v Košiciach v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/364/2008-414 porušil základné právo sťažovateľky N. P. na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial) podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vlastníť majetok a užívať majetok bez diskriminácie ktoré je upravené v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd v spojení s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy upravené v článku 13 Dohovoru.

107) Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke N. P. primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000,- Eur ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, pokiaľ o ich ochrane nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Základné právo na súdnu ochranu a predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskych spoločností

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že ústavný súd by mal v tejto veci zaujať názor k obsahu základného práva na súdnu ochranu s osobitným zreteľom na povinnosť/možnosť všeobecného súdu podľa čl. 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „zmluva“) predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru ES.

Podľa čl. 234 zmluvy Súdny dvor ES má právomoc vydať rozhodnutie o predbežných otázkach, ktoré sa týkajú:

- a) výkladu tejto zmluvy,
- b) platnosti a výkladu aktov orgánov spoločností a Európskej centrálnej banky,
- c) výkladu štatútov orgánov zriadených aktom Rady, ak to tak tieto štatúty ustanovia.

Ak je takáto otázka predložená niektorému súdu alebo tribunálu členského štátu a tento súd alebo tribunál usúdi, že rozhodnutie o tejto otázke je nevyhnutné na vydanie rozhodnutia, môže požiadať Súdny dvor ES, aby o nej vydal rozhodnutie.

Ak je takáto otázka predložená v priebehu súdneho konania na súde alebo tribunále členského štátu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, tento súd alebo tribunál postúpi vec Súdnemu dvoru ES.

Treba uviesť, že ústavný súd sa v doterajšej svojej judikatúre ešte výslovne nevyjadril, či považuje za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj to, aby všeobecný súd predložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru ES, podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, judikatúry Súdného dvora ES a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Odpoveď na túto otázku nevyplýva ani z uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 151/07, ktoré uzavrelo len to, že predloženie prejudiciálnej otázky by tak či onak nemohlo viesť k užitočnému výsledku v konaní pred Súdnym dvorom ES, lebo podľa názoru senátu v tejto veci by Súdny dvor ES odmietol uznať svoju právomoc.

Pri skúmaní, či v konkrétnej veci sa účastník môže spoliehať, že má ústavne chránené právo na to, aby vnútroštátny súd predložil Súdnemu dvoru ES prejudiciálnu otázku podľa čl. 234 zmluvy, treba zohľadniť viaceré právne významných skutočností.

Pre úvahy ústavného súdu treba vziať na zreteľ čl. 234 zmluvy, judikatúru Súdného dvora ES k tomuto článku, judikatúru ústavného súdu k obsahu základného práva na súdnu ochranu a v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy aj Občiansky súdny poriadok a judikatúru k jeho príslušným ustanoveniam.

Vnútroštátny súd je podľa § 1 OSP povinný zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Súd dosahuje tento základný a aj ústavne vymedzený cieľ (čl. 46 ods. 1 ústavy) v postupe pred ním využívajúc pritom rozmanité procesné prostriedky. Takýmto procesným úkonom vnútroštátneho súdu je prerušenie

konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP, ak súd rozhodol, že požiada Súdny dvor ES o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy (najmä podľa čl. 234 zmluvy). Z uvedeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že zákonná úprava predpokladá, že súd bude na poskytnutie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov niekedy potrebovať na rozhodnutie vo veci samej výklad práva Európskeho spoločenstva (ďalej len „spoločenstvo“) podávaný Súdnym dvorom ES v konaní o prejudiciálnej otázke.

V tejto súvislosti však ústavný súd musí pripomenúť, že účastník konania podľa zákonnej úpravy nemá nárok na to, aby vnútroštátny súd prerušil konanie a predložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru ES. Takýto postup však môže navrhnúť a môže ho ovplyvniť prípadným odvolaním sa proti uzneseniu, ktorým sa o návrhu na prerušenie konania z dôvodu predloženia/nepredloženia prejudiciálnej otázky vyhovelo/nevyhovelo.

Ústavný súd sa viackrát vo svojej stabilizovanej judikatúre vyjadril k výkladu a aplikácii práva v konaní pred všeobecnými súdmi, ktoré sú od 1. mája 2004 (vstup Slovenskej republiky do Európskej únie) z hľadiska výkladu práva spoločenstva považované za vnútroštátne súdy.

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (pozri IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04).

Z tohto vyplýva právo účastníka konania, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy majúcej základ v právnom poriadku Slovenskej republiky vrátane medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré sú súčasťou jej právneho poriadku (IV. ÚS 77/02).

Podľa záverov tejto judikatúry účastník konania má teda právo na to, aby každý spor alebo iná právna vec pred vnútroštátnym súdom sa rozhodovala na základe správneho a adekvátneho právneho základu. Súčasťou takého právneho základu však po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je aj výklad práva spoločenstva podľa čl. 234 zmluvy Súdneho dvora ES v konaní o prejudiciálnej otázke. V takom prípade je však výklad práva spoločenstva v rozsudku Súdneho dvora ES súčasťou právneho základu rozhodovania vo veci samej.

Povinnosť vnútroštátneho súdu predložiť prejudiciálnu otázku ako ústavne chránený obsah základného práva na súdnu ochranu

Podľa už citovaného čl. 234 ods. 3 zmluvy ak je predbežná otázka predložená niektorému súdu alebo tribunálu členského štátu a tento súd alebo tribunál usúdi, že rozhodnutie o tejto otázke je nevyhnutné na vydanie rozhodnutia, môže požiadať Súdny dvor ES, aby o nej vydal rozhodnutie.

Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru ES podľa čl. 234 zmluvy platí len pre taký vnútroštátny súd, ktorý je súdom poslednej inštancie v konkrétnom spore alebo v inej právnej veci, t. j. súdom, proti ktorého rozhodnutiu nemožno podať žiaden opravný prostriedok (výnimkou z povahy veci je návrh na obnovu konania).

Skúmanie, či ide o súd, proti ktorého rozhodnutiu už nie je prípustný žiaden opravný prostriedok, treba vykonať s ohľadom na konkrétny spor alebo inú právnu vec rešpektujúc platný Občiansky súdny poriadok, jeho systém opravných prostriedkov a súčasne aj judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) riešiacu prípustnosť opravných prostriedkov, najmä dovolania.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky je súdom poslednej inštancie najvyšší súd alebo ústavný súd.

Ak taký súd, ktorý je súdom, proti ktorého rozhodnutiu už niet žiadneho opravného prostriedku, nepredloží prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru ES, hoci tak urobiť mal, otvára sa otázka ústavnosti jeho postupu so zreteľom na čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 48 ods. 1 ústavy, pričom treba pripomenúť aj jeho povinnosť podľa § 1 v spojení s § 109 ods. 1 písm. c) OSP zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Zákonný sudca a nesprávne obsadený súd v konaní, v ktorom bol súd povinný predložiť prejudiciálnu otázku

V uvedených súvislostiach a v okolnostiach konkrétnej veci predloženej ústavnému súdu treba vyriešiť otázku, či proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 5 Co 364/2008 z 9. marca 2009 v tejto veci bolo, alebo nebolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok.

Sťažovateľka tvrdí, že krajský súd mal predložiť Súdnemu dvoru ES prejudiciálnu otázku, a ak tak neurobil, porušil okrem iného jej základné právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy.

V súvislosti s nesplnením povinnosti predložiť predbežnú otázku Súdnemu dvoru ES podľa čl. 234 zmluvy možno spomenúť napr. judikatúru nemeckého Spolkového ústavného súdu, ktorý už dlhodobo uznáva, že Súdny dvor ES patrí pod pojem zákonného sudcu v zmysle čl. 101 ods. 1 druhej vety Základného zákona Spolkovej republiky Nemecko (ďalej len „základný zákon SRN“). Obdobná zásada ako v základnom zákone SRN je zakotvená taktiež vo väčšine ústav členských štátov Európskej únie.

Treba poznamenať, že nie každé porušenie povinnosti predložiť predbežnú otázku je podľa judikatúry nemeckého Spolkového ústavného súdu považované za porušenie garancie zákonného sudcu. Je to tak iba v prípade, ak súd, ktorý predbežnú otázku nepredložil, svoju povinnosť tak urobiť „nerozpoznal“. Samotná procesná vada (error in procedendo) na porušenie záruky zákonného sudcu nepostačuje [porovnaj rozhodnutie Spolkového ústavného súdu Europarecht (Eur) 1988, str. 190].

Nepredloženie veci Súdnemu dvoru ES v prípadoch, keď je príslušný súd povinný tak urobiť, môže znamenať odňatie zákonnému sudcovi aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v zmysle ktorého má každý právo na to, aby jeho vec bola prejednaná súdom zriadeným na základe zákona. Kompetencie a príslušnosť súdu tak nielenže musia byť zákonom ustanovené, ale musia byť v praxi taktiež aplikované.

Vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu o práve na zákonného sudcu (napr. IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 201/04, IV. ÚS 161/08), ako aj judikatúry najvyššieho súdu (napr. uznesenie sp. zn. 4 Cdo 1/98 z 28. januára 1998 – Zbierka súdnych rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu, rok 1999, č. 99; podobne aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 13/2001 z 18. marca 2002) týkajúcej sa nesprávneho obsadenia súdu tvrdenie sťažovateľa, že krajský súd nepredĺžením prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru ES porušil jeho základné právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy, mohlo byť podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach daného prípadu skutkovým a právnym základom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

Podľa § 237 písm. g) OSP je totiž dovolanie prípustné, ak súd bol nesprávne obsadený. Výklad pojmu „nesprávne obsadený súd“ sa podľa judikatúry ústavného súdu, ale aj najvyššieho súdu vzťahuje rovnako na otázku nezákonného sudcu, a ak vo veci rozhodoval nezákonný sudca, účastník sa môže za splnenia zákonných predpokladov brániť proti porušeniu tohto jeho práva podaním dovolania.

Dosiaľ sa ústavný súd a podľa všetkého ani najvyšší súd nevyjadrili k otázke, či nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru ES súdom, proti ktorého rozhodnutiu už nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, by mohlo zakladať záver o nezákonnom sudcovi a v nadväznosti na to i záver o nesprávne obsadenom súde.

Ústavný súd je toho názoru, že riešenie tejto otázky primárne patrí do právomoci najvyššieho súdu, čo vyplýva z jeho postavenia v systéme všeobecného súdnictva.

Z citovaného čl. 127 ústavy tiež vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich

z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky však ústavný súd zistil, že sťažovateľka z rovnakých dôvodov, akými odôvodnila túto ústavnú sťažnosť v danej veci, využila aj dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP a proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 5 Co 364/2008 z 9. marca 2009 podala 30. apríla 2009 dovolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka má v občiansko-súdnom konaní na ochranu svojich základných práv, ktorých porušenie namieta predmetnou sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom, účinné a dostupné právne prostriedky nápravy, ktoré napokon aj využila, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv.

Napriek tomu je ústavný súd povinný zaujať stanovisko k tejto otázke z hľadiska čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy, t. j. z hľadiska skúmania právomoci ústavného súdu obmedzenej princípom subsidiarity. Prípadná prípustnosť dovolania vo veci, ktorú sťažovateľka predložila ústavnému súdu, by totiž vylučovala právomoc ústavného súdu a sťažnosť by z toho dôvodu bolo potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Účelom a podstatou konania o prejudiciálnej otázke je podľa stabilizovanej judikatúry Súdneho dvora ES spolupráca vnútroštátneho súdu so Súdny dvorom ES pri výklade komunitárneho práva. Konanie podľa čl. 234 zmluvy je založené na del'be úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom ES. Je vecou len vnútroštátneho súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, posúdiť so zreteľom

na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozsudku o prejudiciálnej otázke pre vydanie rozsudku vo veci samej, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdny dvor ES. V dôsledku toho je Súdny dvor ES v zásade povinný rozhodnúť, pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu práva spoločenstva (napríklad rozsudok z 11. júla 2006, Chacón Navas, C-13/05, bod 32 a tam citovaná judikatúra).

Z toho však vyplýva, že v rozsahu výkladu práva spoločenstva je zákonným sudcom vo veci začatej pred vnútroštátnym súdom nielen sudca určený rozvrhom práce podľa osobitných predpisov, ale aj komunitárny sudca, lebo jeho povinnosť rozhodnúť o otázkach interpretácie komunitárneho práva je súčasne aj jeho oprávnením, ktoré nemožno zásadne obísť, a ak, tak len komunitárnym právom určenými spôsobmi, ktoré vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora ES, napríklad vo veciach, v ktorých sa uplatní CILFIT formula (pozri rozsudok vo veci 283/81 Srl CILFIT a Lanificio di Gavardo SpA proti Ministerstvu zdravotníctva zo 6. októbra 1982).

Ústavný súd pripomína, že ak vnútroštátny sudca nepredloží prejudiciálnu otázku komunitárnemu sudcovi v konkrétnej veci, kde to bola jeho povinnosť, nielen možnosť tak urobiť, potom v takom prípade to môže za istých okolností zakladať zodpovednosť členského štátu za porušenie komunitárneho práva postupom a rozhodovaním vnútroštátneho súdu (pozri napríklad rozsudok z 30. septembra 2003 vo veci Kobler proti Rakúskej republike, C-224/01).

Ústavný súd je preto toho názoru, že ak sa v spore v konaní pred vnútroštátnym súdom nepodielal svojím výkladom práva spoločenstva komunitárny sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený tak, ako to napokon tvrdí aj samotná sťažovateľka uvádzajúc, že vo veci nerozhodoval zákonný sudca.

Takáto procesná situácia je však zákonom ustanoveným dôvodom na podanie dovolania podľa § 237 písm. g) OSP a prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku vylučuje právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy.

Preto sťažnosť v tomto konaní treba odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Nad rámec dosiaľ uvedeného ústavný súd uvádza, že na podporu záverov tohto rozhodnutia možno spomenúť aj úlohu najvyššieho súdu pri zjednocovaní judikatúry všeobecných súdov, ktorá spočíva v ich usmerňovaní týkajúcom sa toho, kedy majú požiadať Súdny dvor ES o rozhodnutie o predbežnej otázke.

Takýto výklad a závery sú podľa názoru ústavného súdu v plnom súlade s ústavnou a zákonnou zodpovednosťou najvyššieho súdu za zjednocovanie súdnej praxe nižších súdov aj vo vzťahu k ich povinnosti predkladať prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru ES, predovšetkým, ak sú v procesnom postavení, v ktorom sa zásadne proti ich rozhodnutiu vo veci samej vylučuje opravný prostriedok.

V takom prípade by najvyšší súd mal v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku usmerniť nižšie súdy tak, aby splnením tejto povinnosti dôsledne zabezpečovali spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov konania, a tak aj obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V tejto činnosti by ho nemal v žiadnom prípade suplovať ústavný súd, aj keď treba dodať, že ústavný súd sa môže pri výkone svojich právomocí dostať taktiež do situácie, keď sa aj na neho bude vzťahovať povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku na rozhodnutie Súdnemu dvoru ES (obdobne IV. ÚS 206/08).

Pokiaľ ide o právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, ústavný súd uvádza, že sťažovateľka mala toto právo vo svojej dispozícii a aj to využila, keď proti rozhodnutiu krajského súdu podala dovolanie. Preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 13 dohovoru.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom,

aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

V ustanovení § 237 OSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných väd, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania.

Podľa § 237 písm. g) OSP dovolanie je prípustné ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva a slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu v označenom konaní nemohol žiadnym spôsobom zasiahnuť do práva sťažovateľky vyplývajúceho z čl. 14 dohovoru.

Z argumentácie uvádzanej sťažovateľkou jednoznačne nevyplýva, že by sa s ňou z dôvodov uvedených v čl. 14 dohovoru zaobchádzalo v napadnutom konaní rozdielne oproti iným osobám v rovnakých situáciách a že takto voči nej v danej veci postupoval krajský súd.

Ústavný súd aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 14 dohovoru napadnutým postupom krajského súdu, nezistil medzi týmto článkom dohovoru a namietaným porušením tohto práva ústavne relevantnú (priamu) súvislosť.

Po oboznámení sa s obsahom rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 5 Co 364/2008 z 9. marca 2009 ústavný súd skonštatoval, že pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej práv podľa čl. 13 a čl. 14 dohovoru, zo sťažnosti nevyplývajú nijaké skutočnosti, z ktorých by bolo možné odvodiť porušenie uvedených práv postupom, resp. rozsudkom krajského súdu.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 326/07) poukazuje na svoj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj označené práva, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ústavy a práv podľa čl. 1 dodatkového protokolu by bolo možné uvažovať v zásade len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocenčných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

V nadväznosti na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2009